energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.		Asiakirjan päivämäärä on:	14.06.2022
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.		Dokumentet är daterat:	14.06.2022
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.		The document is dated:	14.06.2022

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:	Juha Toivanen
Pvm / Datum / Date:	14.06.2022

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:	Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date:	14.06.2022

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) The signed document follows on the next page >

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

U 44/2022 vp / asiantuntijapyyntö
Energiaviraston asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista ja direktiivin 2009/125/EY kumoamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Energiaviraston asiantuntijaa kuultavaksi ympäristövaliokunnan kokoukseen 16.6.2022 sekä kirjallista lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä U 44/2022 vp.

Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Energiavirasto tukee kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua (ekosuunnittelu) koskevan asetuksen tavoitetta, jonka tarkoituksena on vähentää EU:n markkinoille saatettavien tuotteiden ympäristövaikutuksia. Tuotteet on jatkossa suunniteltava niin, että ne kuluttavat mahdollisimman vähän energiaa ja luonnonvaroja, ovat mahdollisimman helppoja korjata ja kierrättää ja niiden käyttöikä on mahdollisimman pitkä.

Energiaviraston vastuulle kuuluvat tuotteiden ekologisen suunnittelun tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelu ja hallinnointi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa.

Soveltamisalan laajentaminen

Energiavirasto kannattaa ekologisen suunnittelun soveltamisalan laajentamista energiaan liittyvien tuotteiden ulkopuolelle, jotta ekosuunnittelukehystä voidaan soveltaa mahdollisimman monenlaisiin tuotteisiin.

Ekosuunnittelussa tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelu on ollut aiemmin todella hidasta komission resurssipuutteiden takia. Ekosuunnittelun laajeneminen energiaan liittyvien tuotteiden ulkopuolelle sekä kiertotalouteen lisää erityisesti komission työmäärää merkittävästi ja on tärkeää, että tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelu etenee jatkossa mahdollisimman nopeasti ja laadukkaasti.

Tuoteryhmäkohtaiset asetukset

Asetusehdotuksen mukaan ekosuunnitteluasetus toimisi vastaavalla tavalla puitekehyksenä, kuten vanhakin direktiivi, ja sen nojalla annettaisiin erilaisia tuoteryhmiä tai tuotejoukkoja koskevia ekosuunnitteluasetuksia.

Kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, delegoiduilla asetuksilla siirretään tarpeettomasti komissiolle päätäntävaltaa jäsenmailta. Energiavirasto kannattaa valtioneuvoston kannan mukaisesti sitä, että pitäydyttäisiin siinä, että tuoteryhmäkohtaiset asetukset annettaisiin jatkossakin täytäntöönpanoasetuksina. Siten Suomen vaikutusmahdollisuudet tuoteryhmäkohtaisten asetusten sisältöön säilyisivät mahdollisimman hyvinä.

Asetusehdotuksen mukaan vain myymättömien tuotteiden tuhoamiseen sekä testaamisen tunnistamiseen liittyviä vaatimuksia olisi tulossa voimaan ilman tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelua. Pääosa vaatimuksista tarkentuu vasta tuoteryhmäkohtaisissa asetuksissa, joten niiden valmisteluun aktiivinen osallistuminen on erityisen tärkeää.

Tuoteryhmäkohtaisissa asetuksissa asetettavat vaatimukset

Energiavirasto pitää hyvänä, että asetusehdotuksen mukaan tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelu tehtäisiin jatkossakin samalla tavalla kuin aiemmin ekosuunnitteludirektiivin nojalla energiaan liittyville tuotteille. Tuoteryhmäkohtaisissa asetuksissa asetettavat vähimmäisvaatimukset asetetaan tuoteryhmäkohtaisesti ja ne perustuvat laajaan tuoteryhmäkohtaiseen tutkimukseen. Siten tuoteryhmän ominaispiirteet voidaan ottaa huomioon vaatimuksia valmistellessa ja vaatimusten vaikutukset pystytään arvioimaan perusteellisesti mm. ympäristövaikutusten, kustannusten, hallinnollisen taakan sekä tuotteen toiminnallisuuden näkökulmasta.

Energiavirasto pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti tärkeänä, että vaatimuksilla tulee vaikuttaa todistettavasti materiaalitehokkuuden parantamiseen tai muiden ympäristövaikutusten pienentymiseen ja niitä asetettaessa tulee tarkastella niiden aiheuttamaa työmäärää ja kustannuksia niiden todellisiin vaikutuksiin. Vaatimuksia, joille ei ole osoitettavissa relevanttia vaikutusta tuotteen elinkaaren aikaisiin ympäristövaikutuksiin ei tule säätää, jotta turhalta sääntelytaakalta voidaan välttyä.

Asetettavien vaatimusten tulee olla myös mitattavissa ja todennettavissa, jotta voidaan varmistua siitä, että toimintaedellytykset ovat kaikille toimijoille samanlaiset.

Energiavirasto on valtioneuvoston kannan kanssa samaa mieltä siitä, että päällekkäistä ja ristiriitaista sääntelyä tulee välttää esimerkiksi ekosuunnitteluasetuksen pohjalta annettavien tuoteryhmäkohtaisten asetusten ja esimerkiksi rakennustuoteasetuksen, WEEE-direktiivin, REACH-asetuksen ja

RoHS-direktiivien välillä. Horisontaalivaatimukset tulisi ensisijaisesti antaa horisontaalidirektiivien puitteissa.

Energiavirasto pitää digitaalista tuotepassia hyödyllisenä välineenä, korostaen kuitenkin valtioneuvoston kannan mukaisesti sitä, että tuotepassiin sisällytettävien tietojen tulee olla olennaisia tuotepassin tavoitteen saavuttamisen kannalta. Yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi digitaalisessa tuotepassissa tulee hyödyntää jo olemassa olevien tietokantojen tietoja (esimerkiksi energiamerkinnän tuotetietokanta EPREL ja erityistä huolta aiheuttavien aineiden tietokanta SCIP).

Riittävät resurssit

Tuoteryhmäkohtaisia asetuksia valmistellaan asetusehdotuksen mukaan lähivuosina todella paljon. Valmisteluun tulee olla Suomessa riittävästi resursseja, jotta Suomen yritysten, kuluttajien ja ympäristön etu saadaan asetuksissa otettua parhaalla mahdollisella tavalla huomioon.

Uuden asetusehdotuksen mukaisia tuoteasetuksia aletaan alustavan suunnitelman mukaan valmistella vuonna 2024, jolloin niitä on tulossa yhteensä 30 uudelle tuotteelle vuoteen 2030 mennessä. Sen lisäksi vuosina 2022–2026 uudelleenkatselmoidaan 33 vanhaa ja valmistellaan 5 uutta tuoteasetusta energiaan liittyville tuotteille.

Muita kuin energiaan liittyviä tuotteita (esimerkiksi tekstiilejä ja huonekaluja) koskeva sääntely on myös kompetenssivaatimuksiltaan erityyppistä kuin nykyisen ekosuunnitteludirektiivin soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden. Vaatimusten valmistelutyö vaatii siten varsinkin aluksi merkittävää osaamisen kehittämistä ja resursseja.

Uudet, erityisesti kiertotalouteen liittyvät vaatimukset tulevat työllistämään erityisesti mikro- ja pk-yrityksiä paljon, joten on tärkeää, että yrityksille annetaan riittävästi tukea mm. ympäristön jalanjälkilaskentaan sekä digitaaliseen tuotepassiin liittyen.

Kuluttajille pitää tarjota tietoa, jotta he voivat ottaa tuotteen ympäristövaikutukset mahdollisimman hyvin ostopäätöksessään huomioon. Lisäksi tuotteiden korjattavuudesta pitäisi opastaa kuluttajia, jotta kuluttajat alkaisivat muuttamaan vanhoja tapojaan (tuotteen pois heittäminen korjaamisen sijaan).

Energiavirasto ilmoittaa, että se kannattaa valtioneuvoston kantaa korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Jakelu Ympäristövaliokunta